

Muñube berbetan asi zan eta, beste gauza batzuen artean, Larrola osagileak obiarena esan eutsola autortu eban. Karmentxogaz izan eban artuemona be azaldu eutsonean, baita Egurmendi gazteagaz eukan ezinikusi antzeko edo artuemon txatxarra be, au Garaidiri agirian itziaz.

Antza, aundiki arentzako adiskidetzat naikoa ez ei zan Muñube, onek inoanetik. Gitxitzat beti artu izan ebalako, aurki. Gero osabeak itzi eutsonean eskutitzearena eutsonean Garaidiri.

Bertan, Egurmendi zaarrak Pagodiri jazotakoa inoiz be ez aitatzeko, arrern eskatzen ei eutsonean bere osabeari. Muñuberen osabeak jakin baekian Pagodiren barri, bai orixe! Egurmenditarrenganako susmo txarra ei eukan Muñubek.

Danon begien aurrean egoki eta on azaldu baziran be, atzetik sano kakaztuta egozana ziur-ziur egoala adierazo gura izaten eban Muñubek. Obiko andrea eta Pagodi, biak garbitu ebezana ziur be ziur egoan Muñube, inotsonetik, beintzat.

Larrolarena jakin ebanean, bada, Muñube Karmentxoren etxera joan zan eta arengandik ebatzi ei eban.

Egurmendiren bildur, nonbait, onek Karmentxo eta bere gurasoei zer egin eien bildur, aide egin, izan be.

Garaidik, entzuten egoan bitartean, Muñubek guzurretan ala benetan ziarduan erabilan buruan.

Pagodiren orratza Begoñari bere aitak oparitu eutsola agertu eutsonean Muñubek eta au egiazat eukala esan eutsonean Garaidiri. Gurzurra esan baeutsonean, Begoña naasteen ez sartzeko izan ei zan guztia.

Ustebakoan, Muñubek euki eikean erreazinoa jakin guran, Egurmendi une atan bere gurasoen etxean egoala blausta baten esan eutsonean Garaidik.

Muñube, orduan, sutu egin zan asarrez. Bere gurasoen biziak jokoan egon eitekezan esanez, oinestu lez joan zan etxeko mailadietan gora, gurasoenera, ain zuzen. Egurmendi, ordurako, Muñuberen gurasoenetik urtenda egoan, baina.

Bere aitak Muñube ikusi bestean laster zarataka asi jakon, mundu guztia bere atzetik itaunka etorri jakela eta.

Non sartu zan eta non ebulan itaundu eutsonean semeari, orrenbeste lagun bere eske egoteko. Egurmendi jauna, bera be, orduratsu artean egon zan eta.

Aitak asarre-asarre zirudian eukan seme ganorabako aregaz, nonbait.

Egurmendi, baina, ez zan eurei txarrik egiteko asmoan joan, aurki. Ostera, diru mardoa ekarten, Muñube gaztearentzako, gainera.

Izan be, Urgainen berau idoro ezinik ibili zan lez, bere

gurasoen etxera joatea otu ei jakon. Antza zanez, dirutza a Egurmendi zaarrak itzi eutsonean Muñuberi, bere eriotz aurreko azken gurarian agertzen zan lez, Muñube osagileak bere bizitzan egindako mesedeen ordainez edo.

Orduan konturatu ei zan Muñube gaztea naaste-borraste aretan bere osabearen balizko eskuartzeaz.

Brastadakoan, Garaidiri esan eta egindako guztia damutu jakon. Arean da, bere osabearen izen ona garbi izteko aaleginetan botatako guzurrak esan izana.

Baina bere egitadek iruntzietarako erakusten eban.

Urrengo egunean Garaidi Erriburutarren etxera joan zan. Ekian guaztiaren barri emon eutsonean Erriburu jaunari, guztiari buruzko bere eritxia ezagutzeko.

Erriburu bete-beteen egoan Muñuberen erruaz. Joxe Jokinen ustea alakoa zan eta.

Eta, gainera, pentsaezina begitanduten jakon Egurmendi errudun izan eitekeanik. Beste aldetik, Muñube errua Egurmendiren bizkar bota guran ebulan. Eta au onartezina zan Erribururentzako.

Garaidiren aburuz, Joxe Jokin guztiz oker egoan bere eritxian. Aren irudikeriearen ondorioa zala begitanduten jakon.

Garaidik bere eritxiaren oinarriak apurka-apurka azaldu aalean, Erriburu bere ustea aldatuz eta Garaidik esaten eutsonean onartuz joan.

Entzundakoak entzun ondoren, atsekabetu egin zan eta etsita lotu zan Erriburu jauna. Bere emaztea il eta, gero, Pagodi be! Ezina! Ezin izan eitekean!

Garaidik, baina, Pagodi orduan zortzi urte bizirik egoala esan eutsonean eta ez zala ogei urte leenago galdu zanean, danon usteen aurka. Au Egurmendik etxean eukan autsontzitik artutako zozpalari C-14ren bidez egindako azterketeak aditzera emoten eban.

Antza zanez, autsontzi a orduan zala zortzi urte leenago egin zana jakitera eldu zala azaldu eutsonean Erribururi.

Orduan, bada, Pagodik orduan zala zortzi urte leenago, gitxienez, bizirik egon bear eban. Olan bada, Egurmendik Pagodiri bizia ez eutsonean kendu egiztatzen zan.

Garaidik bere susmoak Pirminengan eukazala azaldu eutsonean bere lagunari. Pirminek zeozer baekiana ziur e goan Garaidi. Aurreko egun bietan Pirminen errian ikerketetan egon zala agertu eutsonean Garaidik.

Pagodi galdu zan egunetako aitamenetan, Pirmin bere jaioterrian ei egoan, oporretan edo. Baina etxeko andrea il eta morroi zintzoa etxera biurtu ez? Bera ain morroi zintzoa bazan be?

Baina, geroago, jakitea lortu izan eban, egun aretan ez zan egon Pirmin berer jaioterrian. Bestetik, Pirminek

barik lurperatu eben, Muñube osagilearen aginduz, aurki. Emakume a Belgikatik etorri barri egoan.

(Orduan Garaidik emakume aren argazkia erakutsi eutsen. Muñubek Begoñatzat artu eban, bere emaztegaia zalakoan. Baina, egiatan, Begoña Pagodi eta emakume aren alabea zan).

Egurmendi gaztea ez zan inoiz ezkondu. Emakume a Pagodiren emaztea izan zan eta. Egurmendi, bada, ezkonge egoan egun areetan, danok iruntzietarakoa uste izan arren.

Garaidiren berbaldia entzun ondoren eta gai orretara eldu ezkerro, zutundu zan Egurmendi eta azalpenak emon guran berbetan asi jaken:

– Pagodi eta biak Belgikan egozala, ango neskatxa batez maitemindu zan Pagodi. Mari eukan izena neska arek. Pagodi beragaz ezkontzekotan egoala, gudea sortu zan. Doixtarrak urreratu aalean, etxe guztia apurtu eta neba bi eta gurasoak il eutsoezan Mariri.

Aizteak doixtarren aurka gogor jokatu eban eta doixtarrak bera arrapatu ezinik eabilzanez, Mariren atzetik asi ziran. Marirentzako egoerea txartuz joian ezkerro, iges egitea erabagi eben irurok. Azkenean, doixtarrek aiztea atxilotu eben.

Batetik bestera ibilteko doixtarren baimena bear izaten zanez, ostuka eta ostenka ibili bear izaten eben. Beinola, ostatu baten egozala, bila eotri jakezan doixtarrak eta anka egitean Pagodi arrapatu eta atxilotu egin eben.

Egurmendi eta Mari Helbetiara elduta, ezkonbarriak zirala esan eben, inork susmo txarrik euki ez eian, eta Helbetiara igarotea jaretsi eben. Egurmendi senar-emazteak ziran!

Pagodi eta Mariren aiztearen onez senar-emazteak zirala esaten jarraitu eben.

Urgainera noiz edo noiz biurtu ziran, senar-emazte

Aal izan eben lez, beearen gainetik artu, besteengandik ostendu eta alantxe anka egitea lortu eben.

Etixeratzerakoan, zauritua ain txarto egoana ikusita eta dana isilpean eukiteko, Egurmenditarren etxean morroi egoan Pirminen laguntzea eskatzea ebatzi eben.

Pirminen zer jazoten zan Egurmendi zaarrari adierazota, onek Muñube osagile zaarrari laguntza eske deitzeko agindu eban.

Osagileak aalegin guztiak eginda be, il egin zan Pirminen arrebea. Egun beratan, Pagodi Marigaz batera Prantziara bizitzen joan zan. Bera betiko "galdu" zan egun beratan, ain zuzen.

Pirminen arrebearen gorpua izan zan, bada, Egurmendiren emaztetzat lurperatu ebena. Olan eta dana euren artean agopean gelditzeko, Egurmendiren guzurrezko emaztea tifusak jota il zala errian zabaldu eben. Eta bide batez, orduan, oraindikarren, doixtarren eskuetan atxilotuta egoan Mariren aizteari kalterik ez eragiteko.

Au askatzea lortu eben, azkenik. Beste aldetik, onetara Egurmendi gazteak bere ezkontzea guzurrezkoa zanik ez eban autortu bear izan, ez eta Elurzabaldarrek gauatan zamari-bearretan ibili ziranik be.

Garaidik, orduan, an batzartuta egozanei arazo guztiaren buruz euren isiltasuna eskatu eutsen.

Batzuk eta besteek nonorenganako susmo okerrak euki izan arren be, bein gauzak argituta eta inori kalterik ez eragiteko edo izen ona ez loitzekotan, jazokerea agopean eukiko ebela, danok, ago batez, zintzo-zintzo zin egin eben. AMAIA.

Iñaki MARTIARTU